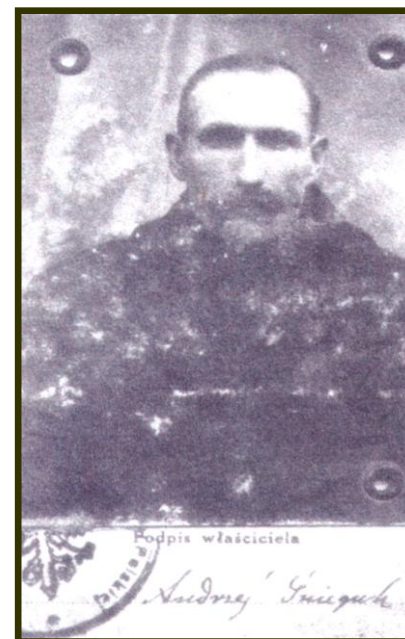

**G.O.K. BIBLIOTEKA PUBLICZNA
WE WRÓBLEWIE**

Andrzej Śnieguła

Wróblew 2004

Materialy zebrała i oprac.: Maria Strózik

Andrzej Śniegula - korespondent z Wróblewa, poseł do Sejmu Ustawodawczego w 1919 roku II Rzeczypospolitej.

Pochodził z rodziny chłopskiej. Urodził się 16 listopada 1867 roku w Kamiennej k/Błaszek. Był synem Tomasza i Tekli z Pacholskich. 10 lutego 1892 roku ożenił się w Wojkowie z Antoniną z Wieruckich. Wraz z żoną pracowali we własnym gospodarstwie we wsi Próchna, gm. Wróblew, pow. sieradzki. Mieli troje dzieci: syna Józefa (ur. 1894 r.) i dwie córki: Zofię (ur. 1899 r.) i Mariannę (ur. 1904 r.)¹.

Oprócz pracy na roli interesował się własnym środowiskiem oraz tym co dzieje się w niepodległej Polsce i na świecie. Był czytelnikiem „Gazety Świątecznej”², która w środowisku chłopskim zdobyła sobie wielkie uznanie³. Z niej dowiadywał się o innych miejscowościach, o życiu Polaków, ich problemach, zwyczajach, wierzeniach itp. Postanowił, że w podobny sposób opisze swoją parafię. W 1902 r. w czterech numerach „Gazety Świątecznej” ukazywały się jego wierszowane artykuły:

DK „Gazeta Świąteczna”, nr 848, 1897 r.

*z różnych stron do Gazety Świątecznej piszecie,
a gazeta ta wieści rozsyła po świecie.
Otóż wam za to najpierw serdecznie dziękuję,
a dalej swej parafji dzieje opisuję.*

Jako wnikliwy obserwator parafii Wróblew pisał:

*a brama u cmentarza gdy się obaliła,
to przez całe pół roku tak na ziemi gniła;
dlaczegoż o ten cmentarz swój tak mało dbamy?
Bo co dziewięć lat nową plebanję stawiamy.*

*Organisty stodoła stoi już dwa lata
wystawiona na deszcze ze wszystkich stron świata
i nie pokryta dachem. A toć to wstyd przecie,
że takie rzeczy o nas trza pisać w gazecie...*

Obiektywnie przedstawił w nich ówczesnie panujące zwyczaje. Nie szczędził słów krytyki skierowanej do społeczeństwa wiejskiego, jego wierzeń i upodobań. Wspomnił o początkach zaniku stroju ludowego w tutejszej parafii:

*Bo na głowie kapelusze za pięć czeskich mają!
Takie dawnym, prastarym strojem pogardziły,
Pelerynki na plecach sobie zawiesiły...*

Należy wspomnieć, że w owych czasach do gazet pisywali najczęściej księża, dziedzice lub nauczyciele. Andrzej Śniegula był pierwszym wiejskim korespondentem-chłopem w powiecie sieradzkim.

Jego utwór jest bardzo ciekawym i ważnym dokumentem ówczesnego życia nie tylko dla szperaczy regionu gminy Wróblew, ale i dla fachowców wielu dziedzin, np. historyka czy etnografa.

Śniegula zajmował się również działalnością polityczną.

W okresie I wojny światowej związał się z Polskim Zjednoczeniem Ludowym (PZL)⁴, a następnie najprawdopodobniej był zwolennikiem Polskiego Stronnictwa Ludowego „Wyzwolenie”⁵.

Spółeczeństwo w obecnej gminie Wróblew przed i po pierwszej wojnie światowej podzielone było między innymi na tych, którzy chcieli wyzwolić się spod kurateli kościoła i dworu i na ich zwolenników. Ci pierwsi skupieni byli wokół czasopisma *Zaranie*, (tzw. „zaraniarze”) w którym to w korespondencji nadesłanej przez chłopą z Wróblewa czytamy o ubolewaniach księży nad szybko rozwijającym się ruchem socjalistycznym: *w całym życiu wróblewskiej parafii na nic się nie zda rozbijanie i gromienie z ambony*⁶.

W Sieradzkim w obecnym czasie wydawane było przez księdza Aleksandra Brzezińskiego czasopismo *Ziemia Sieradzka*. Przedstawiono w nim spisy list przedwyborczych i w artykułach nakłaniano czytelników do głosowania na listę osób popierających kościół katolicki i dwór, a ostro krytykowano rodzący się ruch socjalistyczny.

Apelowano wówczas do swoich czytelników: *Zbliża się dzień wyborów!...Stalością, solidarnością narodową złamać trzeba piekielne wysiłki tych – dla których interes partyjny jest stokroć wyższy od interesu Ojczyzny, którzy zarazę socjalistyczną z Rosji chcąc zwlec do Polski... sieją wśród nas hasła nienawiści. Przy obecnych wyborach musimy pokonać socjalistów oraz ich najmitów ze stronnictwa ludowego. Ich hasła musimy zwalczać hasłem naszym „Bóg i Ojczyzna”...*

Wzywamy Was, Polacy! I Polki, do agitacji przedwyborczej... Oby ani jeden głos nie zasilił bloku sosjalistyczno-żydowskiego...

Niech wybory skupiają nas wszystkich Polaków katolików okręgu Sieradzko-Wieluńskiego na pożytek i szczęście Polski⁷.

Z artykułów *Ziemi Sieradzkiej* można było dowiedzieć się o listach osób biorących udział w głosowaniu⁸ i m.in. zamieszczono komunikat o wybraniu Andrzeja Śnieguli na posła⁹ - *Główna Komisja Wyborcza zawiadamia, że w Okregu Sieradzko-Wieluńskim po ostatecznym, ścisłym rozliczeniu z trzeciej listy poselskiej bezpartyjnej ze względu na związek zawarty z listą nr 8 oprócz wymienionych pięciu posłów wybrany został jeszcze szósty, a mianowicie Andrzej Śniegula, lat 51, gospodarz z Próchna gm. Wróblew, pow. Sieradzkiego.*

W 1919 r. został posłem do Sejmu Ustawodawczego z listy narodowej w okręgu nr 11, obejmującego powiat sieradzki i wieluński, z siedzibą głównej komisji wyborczej w Sieradzu.

Nazwisko Śnieguli w okręgu sieradzko-wieluńskim znajdowało się na liście nr 8 - była to lista narodowa, antysocjalistyczna, która połączyła się z listą kandydatów nr 3. Tak więc Andrzej Śniegula kandydował z listy nr 3, która odniosła zwycięstwo nad pozostałymi. Do niej kandydowały osoby ze wszystkich gmin powiatu sieradzkiego i wieluńskiego. Lista nr 3 dawała dużą przewagę głosom włościańskim, przedstawicielom duchowieństwa i folwarków.

Z 3 listy poselskiej, bezpartyjnej do Sejmu Ustawodawczego z okręgu sieradzko-wieluńskiego weszło sześciu posłów¹⁰ w tym dwóch z Sieradzkiego, tj. Andrzej Kuśmirek z gm. Brzeźnio i Andrzej Śniegula z gm. Wróblew.

Legitymacja poselska Andrzeja Śnieguli

Po ogłoszeniu projektu klubowego ustawy o reformie rolnej Śniegula odsunął się od PZL.

W kwietniu 1919 roku w czasie II Zjazdu PZL z powodu negatywnego stosunku do reformy rolnej wraz z trzynastoma posłami wystąpił z niego oficjalnie i przeszedł do Koła Niezależnych Posłów Ludowych (KNPL), którego czołowym przedstawicielem był Józef Ostachowski. W lipcu 1919 roku KNPL weszło w skład Klubu Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast” i pozostali w nim. Andrzej Śniegula wszedł nawet w skład Rady Naczelnej PSL „Piast”.

Po opuszczeniu parlamentu nie odgrywał już większej roli politycznej.

Na początku II wojny światowej został wysiedlony przez Niemców do Słomkowa Suchego i tam 13 października 1941 r. zmarł¹¹. Spoczywa obok swojej żony, Antoniny na cmentarzu we Wróblewie.

Bibliografia

1. Andrzej Śniegula – korespondent „Gazety Świątecznej” z Wróblewa / Andrzej Śniegula ; oprac. Andrzej Tomaszewicz // *Na Sieradzkich Szlakach.* – 1999, nr 3/4, s. 25-28
2. Artykuł sprzed wieków : odkryto pierwszą publikację prasową o gminie Wróblew / Paweł Gołąb. – Fot. // *Wiadomości Dnia.* – 1999, nr 242, dod. s. 2
3. Encyklopedia historii II Rzeczypospolitej. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1999, s. 322
4. Listy do Gazety Świątecznej z parafji Wróblewa w pow. Sieradzkim. Maszynopis w zbiorach regionalnych Biblioteki Publicznej we Wróblewie.
5. Sieradzcy posłowie w Sejmie Ustawodawczym / Wojciech Kołodziej // *Dziennik Łódzki* 1994, nr 142, s. 22
6. Kto jest kim w drugiej Rzeczypospolitej / red. nauk. Jacek M. Majchrowski ; współpr. Grzegorz Mazur, Kamil Stepan ; [aut. Czesław Brzoza et al.]. – Warszawa: „BGW”, 1994. – S. 451, poz. 1448. Śniegula Andrzej.
7. Prasa Polska w latach 1864-1918. Historia prasy polskiej. Red. Jerzy Łojek. Warszawa: PWN, 1976
8. Szkice z dziejów Sieradzkiego / Red. nauk. Józef Śmiałowski. – Łódź: Państwowe Wydawnictwo naukowe, 1977, fot., mapy. – Bibliogr., indeksy
9. *Ziemia Sieradzka.* – 1919, nr 1, 4, 6

Przypisy

¹ Archiwum Urzędu Gminy we Wróblewie. Akta osobowe. T. 8, s. 95.

² *Gazeta Świąteczna* – tygodnik, wydawany w latach 1881-1939. Konrada Prószyński wydawał *Gazetę* do 1908 r. w Warszawie. Zamieszczano w niej artykuły omawiające problemy wsi, szkół elementarnych, rolnictwa, przemysłu, porady lekarskie, informacje kościelne, porady prawne dla rolników, nowiny ze świata. Prószyński przestrzegał zasady uszanowania godności chłopów. Redakcja utrzymywała bliską więź z czytelnikami. Czasopismo przyczyniło się do rozwoju czytelnictwa na wsi. Po śmierci Konrada Prószyńskiego pismo było redagowane i wydawane przez jego syna Tadeusza. Nowy redaktor podobnie jak ojciec nie solidaryzował się z żadnym z istniejących stronnictw politycznych. Celem *Gazety* było m.in. upowszechnianie postępu gospodarczego. Zajmowało się również tematyką kulturalno-oświatową i omawiało wiele zagadnień społeczno-politycznych. Głosiło hasła zgody stanowej, uważając, że dla wspólnego dobra ówczesnego społeczeństwa, wszyscy razem powinni ze sobą współpracować. W zaborze rosyjskim *Gazeta Świąteczna* była najpoczytniejszym pismem wśród chłopów.

³ Często zjawiskiem na wsiach Sieradzkiego staje się zbiorowe odczytywanie gazet i książek. Od chwili ukazania się *Gazety Świątecznej* odczytywano ją w niedzielę po sumie. Również dziedzic Józef Kobierzycki udostępniał swoje pomieszczenia na ten cel.

⁴ **Polskie Zjednoczenie Ludowe** (PZL) – pravicowe stronnictwo chłopskie, utworzone w listopadzie 1918 r., na czele z księdzem Wacławem Bliźnińskim. Program głosił hasła solidaryzmu społecznego, nie przyjął reformy rolnej, zakładał dobrowolną parcelę z wydzieleniem majątków kościelnych. PZL popierał gabinet Ignacego Paderewskiego. PZL wspierane było przez endecję i kler katolicki. W wyborach do Sejmu Ustawodawczego w styczniu 1919 r. zdobyło 6 mandatów. Z posłami Stronnictwa Katolicko-Ludowego utworzyli w Sejmie centrowe Koło Poselskie PZL (35 posłów). W maju 1919 r. z powodu negatywnego stosunku do reformy rolnej doszło do rozłamu. 13 posłów na czele z J. Ostachowskim opowiedziało się za projektem reformy rolnej PSL „Piast”. Grupa ta utworzyła samodzielne koło Niezależnych Posłów Ludowych, które w lipcu 1919 r. weszło w skład PSL „Piast”.

⁵ Informacja pochodząca od potomka A. Śnieguli – Andrzeja Śnieguli (obecnego radnego gm. Wróblew).

⁶ *Zaranie*, 1912, nr 10 / W: *Szkice z dziejów Sieradzkiego...*s, 345.

⁷ O wyborach // *Ziemia Sieradzka*. - 1919, nr 3, s. 1

⁸ *Bracia, do wyborców // Ziemia Sieradzka*. - 1919, nr 4 s. 1

Niedziela 26 stycznia 1919 r. Będzie pamiętnym historycznym dniem dla Polski, bo będzie dniem wyborców do Sejmu.

W okręgu naszym sieradzko-wieluńskim, tak jak i w innych okręgach, ułożone zostały rozmaite listy, czyli spisy osób, na które można wedle wyboru głosować. Jedną taką listę, czyli swój spis tych osób, które chciały być obrane na posłów do Sejmu, ułożyli socjaliści. Oczywiście pomieścili w tym spisie swoich socjalistów i tylko socjaliści głosy swoje na ten spis oddadzą.

Drugą listę ułożyli członkowie tak zwanego „polskiego stronnictwa ludowego”, które przeciaga lud wiejski na stronę socjalistów, chociaż niejedni z włościan jeszcze się na tem nie może poznać. Trzy listy podali Żydzi i oni tylko też na te swoje spisy będą oddawać głosy. Ale najważniejszą, najpoważniejszą i najsprawiedliwszą okazuje się już dziś lista poselską ułożona przez delegatów wszystkich gmin powiatu Sieradzkiego i Wieluńskiego.

Ułożona jest sprawiedliwie, bo daje dużą przewagę głosom włościańskim i rzemieślnikom od warsztatu zostawiając też po jednym głosem przedstawicielem duchowieństwa i foliwarków.

⁹ *Ziemia Sieradzka*. - 1919, nr 6, s. 4

¹⁰ Jak podaje *Ziemia Sieradzka* z 1919 r. do Sejmu Ustawodawczego z okręgu sieradzko-wieluńskiego z listy wyborczej nr 3 weszli: **Andrzej Kuśmirek, gospodarz, wójt, 40 lat, zamieszkały w Potoku, gm. Brzeźnio, pow. Sieradzkiego**; Jan Hadryś, gospodarz 52 lata, zamieszkały w Dziętrzkowicach, gm. Dziętrzkowice, pow. Wieluńskiego; Teodor Szybiłło, rzemieślnik, 45 lat, zamieszkały w m. Łodzi; Ks.Kn. Bolesław Wróblewski, 47 lat, proboszcz z m. Częstochowy; **Andrzej Śniegula, gospodarz. Lat 51, zamieszkały w Próchnach, gm. Wróblew, pow. Sieradzki.**

¹¹ Archiwum Urzędu Gminy we Wróblewie....